

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/57/2021
Identifikačné číslo spisu:	6718205079
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6718205079.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a členov senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a JUDr. Soni Mesiarkinovej v spore žalobkyne I. L., narodenej XX. I. XXXX, Y. Y., E. W. XXXX/XX, zastúpenej spoločnosťou Advokátska kancelária JAKUBČO, spol. s r.o., Banská Bystrica, Horné záhrady 2, IČO: 50 570 897 proti žalovaným 1/ Mgr. U. Y., narodenej XX. B. XXXX, Y. Y., X. XXXX/XX, zastúpenej spoločnosťou BAJO LEGAL, s. r. o., Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Landererova 8, IČO: 36 860 581, 2/ X. O., narodenom XX. N. XXXX, Y. Y., H. XX, o určenie vlastníckeho práva vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 18C/29/2018, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 11Co/14/2020 z 28. mája 2020, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej 1/ p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom sp. zn. 11Co/14/2020 z 28. mája 2020 potvrdil rozsudok Okresného súdu Zvolen (ďalej len súd prvej inštancie“) č. k. 18C/29/2018-291 z 10. septembra 2019 vo výroku, ktorým súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia, že je podielovou spoluvlastníčkou vo výške 1 k celku a to k rodinnému domu bez súpisného čísla, vrátane septika nachádzajúcich sa na pozemku CKN parcelného č. XXX/X, prístrešku (drevárne), nachádzajúceho sa na pozemku CKN parcelného č. XXX/X a garáže bez súpisného čísla, nachádzajúcej sa na pozemku CKN parcelného č. XXX/X, nehnuteľnosti nezapísané v katastri nehnuteľností, nachádzajúce sa v k. ú. L. Z., okres U.; žalovanej 1/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobkyni v plnom rozsahu.

2. Súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol, že pre vznik podielového spoluvlastníctva sa vyžaduje dohoda, ktorá smeruje práve k nadobudnutiu spoluvlastníckeho práva k veci a nie iba k spoločnému užívaniu veci. Ani samotná skutočnosť, ktorú súd nepovažoval za preukázanú, že by sa žalobkyňa

finančne podieľala na výstavbe nehnuteľnosti, ešte bez ďalšieho neznamená úmysel strán nadobudnúť vec do podielového spoluvlastníctva. Súd považoval za prirodzené, že pokiaľ sa žalobkyňa mienila podieľať na užívaní nehnuteľnosti s G. W., že sa zároveň podieľala na výstavbe nehnuteľnosti, na jej zveľadňovaní a pokiaľ skutočne prispela finančne na jej výstavbu, mohlo to byť práve z tohto dôvodu. Vzťah medzi žalobkyňou a G. W. nemožno pomenovať ani ako vzťah medzi druhom a družkou z dôvodu, že žalobkyňa nadviazala vzťah s mužom, ktorý bol v manželstve a musela si byť plne vedomá všetkých dôsledkov s tým spojených, vrátane následkov na prípadné majetkové vzťahy medzi nimi. Tvrdenia žalobkyne, že dôverovala G. W., preto neriešila právnu stránku veci, súd považoval skôr za účelové, pretože z vykonaného dokazovania celkom jednoznačne vyplynulo, že žalobkyňa takmer od počiatku mala vedomosť o tom, že sporné nehnuteľnosti boli pôvodne nadobudnuté do výlučného vlastníctva žalovanej 1/ ako dcéry G. W.. Žalovaná 1/ pred súdom preukázala, že jej otec G. W. svoje majetkové vzťahy usporiadal v prospech svojej dcéry, čo jej rodičia odôvodňovali aj ochranou žalovanej 1/ z dôvodu existencie mimomanželského syna G. W.N. a to žalovaného 2/. Žalovaná 1/ preukázala, že G. W. viedol manželský život oddelene od vzťahu so žalobkyňou a naopak, partnerský vzťah so žalobkyňou viedol oddelene od svojho manželského života, dá sa povedať, že viedol tzv. dvojaký život. Pokiaľ sa teda G. W. rozhodol investovať svoje finančné prostriedky v prospech dcéry zakúpením nehnuteľnosti, či už rodinného domu alebo pozemkov v Z., uvedená okolnosť svedčí o jasne prejavenej vôli G. W. u nadobudnúť predmetné nehnuteľnosti v prospech svojej dcéry práve uvedeným spôsobom. To potom vylučuje úmysel G. W. už pri výstavbe rodinného domu nadobudnúť predmetnú nehnuteľnosť do podielového spoluvlastníctva spolu so žalobkyňou, naopak nevylučuje to, že mal v úmysle postaviť stavbu v prospech dcéry - žalovanej 1/. Z výpovede žalobkyne ďalej jednoznačne vyplynulo, že si bola vedomá skutočnosti o právnych zápisoch k nehnuteľnostiam evidovaným v katastri nehnuteľností, s prihliadnutím aj na vyjadrenie G. W., že v budúcnosti urobí úkony, aby dal veci „do poriadku“. Z uvedeného však celkom jednoznačne vyplýva, že G. W. mohol do budúcnosti plánovať prevod vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, či už v časti alebo v celom podiele na žalobkyňu, k uvedenému však z dôvodu jeho úmrtia už nedošlo. Táto skutočnosť však opäť vylučuje úmysel G. W. už pri výstavbe nadobudnúť nehnuteľnosť do spoluvlastníctva so žalobkyňou. Súd prvej inštancie preto ustálil, že žalobkyňa v konaní nepreukázala dohodu s G. W., že pri výstavbe nehnuteľnosti túto nadobudnú do podielového spoluvlastníctva, prípadne, že by žalobkyňa mohla nadobudnúť spoluvlastnícky podiel vo výške 1 tak, ako sa domáhala v tomto konaní. Naopak, bolo preukázané, že už pri prvotnom nadobudnutí nehnuteľnosti bol úmysel G. W., aby uvedené nehnuteľnosti boli vo výlučnom vlastníctve jeho dcéry - žalovanej 1/, o čom svedčia aj ďalšie právne úkony a to nadobudnutie pozemkov prináležiacich k tejto nehnuteľnosti, prípadne spoluvlastníckeho podielu na takomto pozemku žalovanou 1/. Z uvedených dôvodov sa žalobkyňa nemohla stať vlastníkom nehnuteľností výstavbou v podiele 1 tak, ako sa v tomto konaní domáhala. K obrane žalobkyne týkajúcej sa zabezpečenia stavebného materiálu, súd prvej inštancie uviedol, že otázka kto nakúpil stavebný materiál, t. j. komu patril, je sama o sebe právne bezvýznamná. Z hľadiska nadobudnutia vlastníctva k stavbe nie je rozhodujúce, z akého materiálu stavebník stavia. Pokiaľ stavebník použije cudzí materiál, nestáva sa vlastníkom materiálu bez ďalšieho vlastníkom či spoluvlastníkom takejto stavby len tým, že na stavbu by bol použitý či už úplne alebo z časti jeho materiál (napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČSR sp. zn. 3Cz/14/73). Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobu žalobkyne nepovažoval za dôvodnú, preto ju v celom rozsahu zamietol.

3. Vo vzťahu k žalovanému 2/ súd prvej inštancie žalobu zamietol pre nedostatok pasívnej vecnej legitimácie. Podotkol, že domáhať sa určenia vlastníckeho práva možno len voči tomu, kto právo žalobcu popiera a komu svedčí aj právny titul vlastníckeho práva, ktoré sa žalobou napáda. Žalovaný 2/ na svoju obranu uviedol, že s uvedenou vecou nemá nič spoločné, nakoľko nie je vlastníkom veci a to ani titulom dedenia po G.Á. W.. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v súlade s § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) vo vzťahu k zamietavému výroku tak, že žalovanej 1/ priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobkyňi v plnom rozsahu; žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal, z dôvodu že si ich neuplatnil a ani mu z obsahu spisu nevyplývajú.

4. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi uvedenými súdom prvej inštancie,

vrátane je odôvodnenia. Citujúc ustanovenia § 136, 132 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov) skonštatoval, že podstatným znakom podielového spoluvlastníctva je spoluvlastnícky podiel vymedzujúci ideálnu mieru účasti spoluvlastníka na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva. Uplatnenú námietku týkajúcu sa finančného príspevku žalobkyne, na ktorom okrem iného zakladala dohodu s G. W. o podielovom spoluvlastníctve k sporným nehnuteľnostiam, považoval bez právneho významu. V spore bolo preukázané, že otec žalovanej 1/ G. W. bol finančne zabezpečený natoľko, aby nielen zakúpil pozemok, ale aj financoval kúpu starého rodinného domu, jeho prestavbu, resp. výstavbu nového rodinného domu.

5. Taktiež za nedôvodnú považoval námietku týkajúcu sa uzatvorenia dohody o vzniku podielového spoluvlastníctva. Z vyjadrení strán sporu, ani z listinných dôkazov nevyplýva, že by sa títo mali za života G. W. dohodnúť na tom, že budú spoluvlastníkmi nehnuteľnosti. Žalobkyňa mala 16 rokov vedomosť o tom, že nehnuteľnosti nekupovala, ani nie je uvádzaná ako spoluvlastníčka pozemkov a rodinného domu; mala vedomosť o tom, že jediným vlastníkom nehnuteľností je žalovaná 1/, nikdy túto skutočnosť nijako nenamietala; nebolo preukázané, že by žalobkyňa s G. W. komunikovali o vzniku spoluvlastníctva k nehnuteľnosti; žalobkyňa tieto skutočnosti nijako nevyvrátila. Odvolací súd ustálil, že súd prvej inštancie správne uzavrel, že medzi žalobkyňou a G. W. nevznikla žiadna dohoda o nadobudnutí spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, lebo žalobkyňa nepreukázala existenciu zhodného prejavu vôle žalobkyne a G. W., smerujúceho k založeniu podielového spoluvlastníctva. Nepreukázala svoj úmysel v čase začatia stavby tzv. nového rodinného domu stať sa jeho spoluvlastníčkou a ani svoj peňažný vklad. Nemožno prehliadnuť dobu, ktorá uplynula od kúpy nehnuteľností (2002) do podania žaloby (2018), kedy žalobkyňa nemala záujem otázku spoluvlastníctva, resp. nadobudnutia vlastníctva vyriešiť. V tomto kontexte poukazovanie žalobkyne na blízky vzťah a dôveru k G. W. v spojení s jej vedomosťou o existencii jeho manželstva i jeho nemanželského syna - žalovaného 2/, narodeného už za trvania vzťahu so žalobkyňou, považoval odvolací súd za kontroverzné, najmä, ak sa vlastníctva domáha až po jeho smrti. Tvrdenie žalobkyne, že 16 rokov G. W. dôverovala i napriek vedomosti, že žije v manželskom zväzku, z ktorého pochádza jedna dcéra, ktorú mieni zabezpečiť a okrem nej má aj nemanželského syna, narodeného v čase trvania vzťahu s ňou, svedčila o tom, že žalobkyňa nedisponovala ani len primeranou mierou opatrnosti pri ňou tvrdenom investovaní finančných prostriedkov do cudzej veci.

6. Pre posúdenie vzniku podielového spoluvlastníctva k domu alebo k inej stavbe, postavenej spoločnou činnosťou viacerých osôb, je rozhodujúca dohoda uzavretá medzi nimi o založení spoluvlastníckych vzťahov; táto nemusí byť písomná a nie je ani potrebné, aby sa v nej účastníci vopred dohodli o veľkosti spoluvlastníckych podielov pred dokončením stavby; z obsahu dohody však musí byť zrejmé, že účastníci mienili založiť podielové spoluvlastníctvo k stavbe napr. tým, že veľkosť podielov bude závisieť od miery, akou sa jednotliví účastníci dohody pričínili na postavení stavby (§137 ods. 2 Občianskeho zákonníka, R 16/1983). Dohoda o založení podielového spoluvlastníctva ku stavbe môže byť platne založená len v dobe, ktorá časovo predchádza vzniku stavby ako veci spôsobilej byť predmetom práv a povinností; v dobe existencie stavby sa účastníci na založení spoluvlastníckych vzťahov už dohodnúť nemôžu, pretože v dobe vzniku stavby ako spôsobilého predmetu právneho vzťahu už stavba musí mať vlastnícky (spoluvlastnícky) režim, ktorý však následne môže byť zmenený, prípadne zrušený (R 44/1993); dohoda uzatvorená po vzniku stavby ako veci v právnom zmysle by musela byť písomná inak nemá právne účinky (§141 ods.1 Občianskeho zákonníka). V nadväznosti na uvedené odvolací súd zdôraznil, že ani neznalosť práva neospravedlňuje takéto správanie žalobkyne v zmysle zásady *vigilantibus iura scripta sunt* t. j. „práva patria len bdelým“ (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým) teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou (napr. sp. zn. 1Sžr/38/2011).

7. K právnomu dôvodu nadobudnutia spoluvlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam aj výstavbou nového rodinného domu, žalobkyňou, teda vytvorením novej veci, odvolací súd poukázal na to, že súdna prax nevyklučuje, aby osoba, ktorá financuje stavbu z vlastných prostriedkov, prípadne ju stavia z vlastného materiálu a podieľa sa na nej vlastnou prácou, sa stala vlastníkom stavby napriek tomu, že stavebné povolenie a kolaudačné rozhodnutie bolo vydané na meno inej osoby. Rozhodujúce je, či príslušná osoba spracovala stavebný materiál s úmyslom vytvoriť novú vec spracovaním pre seba.

Konkurenciu viacerých osôb, ktoré tvrdia, že sa podieľali na spracovaní veci s úmyslom vlastníť novú vec pre seba je potrebné riešiť v intenciách výkladu podaného napr. v rozhodnutí uverejnenom pod č.16/1983 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (m. m. R 47/1964), teda predovšetkým posúdením otázky, aký právny pomer existoval medzi týmito osobami a či a v akom smere sa prípadne dohodli na založení vlastníckych, či spoluvlastníckych vzťahov ku stavbe (Najvyšší súd Českej republiky sp. zn. 22Cdo/349/2004 z 21. októbra 2004). Odvolací súd k tejto otázke uzavrel, že súd prvej inštancie tieto skutkové tvrdenia správne vyhodnotil, ako aj právne posúdil, s ktorým záverom i dôvodmi sa odvolací súd stotožnil. Napokon za nedôvodnú považoval odvolací súd aj námietku týkajúcu sa nevykonania znaleckého dokazovania znalcom z odboru písmoznalectva s prihladením na predmet sporu. Odvolací súd zároveň podotkol, že nezistil, že by súd prvej inštancie nevykonával navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností. Rovnako nezistil pochybenie ani pri hodnotení svedeckej výpovede G.. O. B. (dcéry žalobkyne) s poukazom na čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 187, § 191 CSP (III. ÚS 276/2014). Na základe uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 v spojení 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanej 1/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobkyni v plnom rozsahu.

8. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej len „dovolateľka“), ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Namietala nedostatočné odôvodnenie uvedené odvolacím súdom, ako aj že súd prvej inštancie sa otázkou vzniku podielového spoluvlastníctva k novej veci bez preukázanej dohody o založení podielového spoluvlastníctva jej stavebníkmi, ktorí stavbu uskutočňovali s úmyslom mať ju pre seba, vôbec nezaoberal. Následne sa ani odvolací súd s uplatnenou námietkou vôbec nevysporiadal. Dovolateľka taktiež namietala nevysporiadanie sa odvolacím súdom s námietkou týkajúcou jej finančnej účasti na nadobudnutí stavby, ako aj s námietkou o nezákonnosti spochybnenia výpovede svedkyne (jej dcéry). Z dôvodu nesplnenia povinnosti odvolacieho súdu vyplývajúcej mu z § 387 ods. 3 CSP tvrdila, že došlo k porušeniu jej procesných práv a tým k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. V rámci namietaného nesprávneho právneho posúdenia v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP argumentovala tým, že súdy mali skúmať a vysvetliť nemožnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k novovzniknutej veci, a to vytvorením veci stavebníkmi bez dohody o založení podielového spoluvlastníctva. Poukázala na skutkový stav s tým, že zdôraznila, že s G. W. žila v chcenom partnerskom vzťahu 37 rokov, pričom neuvažovali o vlastníctve ako takom, ale o tom, čo im vlastníctvo prináša a to spoločnú pohodu v staršom veku. Podľa názoru dovolateľky súdy formalistickým, či len mechanickým prístupom presadili formálnu spravodlivosť na úkor materiálnej. Poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/227/2013 z 29. apríla 2015, ako aj sp. zn. 3MCdo/4/2013 z 31. marca 2014, z ktorých relevantnú časť citovala. Zdôraznila, že výsledky vykonaného dokazovania nasvedčujú tomu, že sa na stavbe podieľala s vôľou ju v jednej polovici vlastníť. Stavbu spoločne s G. W. plánovala, investovala do nej, aktívne sa zúčastňovala stavebných prác, stavbu starostlivosťou riadneho hospodára dlhoročne zhodnocovala. Zároveň namietala výrok o priznanej náhrade trov konania. Tvrdila, že pri posudzovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP, mali súdy zohľadniť, že dom spolu s G. W. v roku 2003 postavili, a do jeho smrti v roku 2018 ho spoločne a nerušene ako vlastníci užívali, spoločne rozhodovali o jeho spravovaní. Priznaný nárok na náhradu trov konania žalovanej 1/ považovala za nespravodlivý. Podotkla, že bez jej aktívneho konania, by žalovaná 1/ nezískala nehnuteľnosť, lebo G. W. by sám nezačal stavať dom v Z., keďže so svojou manželkou už chatovú nehnuteľnosť v obci Š. I. mal. Navrhla zrušiť rozhodnutia súdov nižších inštancií a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uplatnila si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

9. Žalovaná 1/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že z písomných vyjadrení žalobkyne, ako aj z jej výpovede jednoznačne vyplýva, že odvodzovala spoluvlastnícke právo od údajnej dohody o založení podielového spoluvlastníctva uzavretej so zosnulým G. W., a nie od dosiaľ nepreukázanej spoločnej činnosti. V kontexte uvedeného preto žalovaná 1/ považovala postup súdov nižších inštancií za správny, pokiaľ skúmali existenciu takejto dohody vychádzajúc z tvrdení žalobkyne. K tvrdenej finančnej účasti žalobkyne na nadobudnutí stavby poukázala na to, že ani jeden z predložených dokladov o nákupe stavebného materiálu, ako aj listina „výpis nákladov“ nepreukazujú reálne vynaloženie finančných

prostriedkov zo strany žalobkyne. Žalovaná 1/ podotkla, že žalobkyňa nepredložila žiadny dôkaz, ktorý by dokazoval, že by ako nezamestnaná od roku 1996 mala finančné prostriedky vo výške cca 50 000 Sk ako tvrdila, a že by ich použila k financovaniu nového rodinného domu. Zároveň poukázala na rozpory v jej výpovedi. K hodnoteniu výpovede svedkyne podotkla, že ju bolo nutné vyhodnotiť ako nedôveryhodnú, ktorej cieľom bolo pomôcť žalobkyni (jej mame). Namietané porušenie práva na spravodlivý proces nepovažovala za dôvodné. K namietanému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe uviedla, že z obsahu dovolania nie je zrejmé, v čom má spočívať dovolacia právna otázka, ktorú má posudzovať dovolací súd a kde mal nastať odklon. V judikatúre na ktorú poukázala žalobkyňa, žalovaná 1/ uviedla, že podstatný rozdiel v tejto veci oproti uvedenej judikatúre spočíva v tom, že žalobkyňa od začiatku tohto konania tvrdila, že k výstavbe nového rodinného domu došlo až potom, čo uzavrela so zosnulým G. W. dohodu o založení podielového spoluvlastníctva k nemu, avšak jej existenciu ani obsah nijako nepreukázala. Podľa názoru žalovanej 1/ uvedenú judikatúru nie je možné aplikovať na prejednávajúcu vec. Navrhla dovolanie odmietnuť; uplatnila si nárok na náhradu trov konania.

10. Žalovaný 2/ sa k doručenému dovolaniu písomne nevyjadril.

11. Žalobkyňa k doručenému vyjadreniu žalovanej 1/ repliku nepredložila.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, s nariadením termínu verejného vyhlásenia rozhodnutia (§ 438 ods. 1 v spojení s § 219 ods. 1 a 3 CSP) v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

13. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

14. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

15. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

16. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva

táto vada.

18. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

19. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

20. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

21. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

22. V rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, nevysporiadanie sa s jej uplatnenou právnou argumentáciou odvolacím súdom, ako aj hodnotenie dôkazov (výpoveď svedkyne - dcéry žalobkyne) a nespravodlivé rozhodnutie o trovách konania.

22.1. K namietaného nedostatočného odôvodneniu napádaného rozhodnutia dovolací súd uvádza, odvolací súd okrem rekapitulácie zisteného skutkového stavu súdom prvej inštancie, ktorým bol viazaný, citujúc ustanovenia § 136, 132, 137 ods. 2, § 141 ods. 1 Občianskeho zákonníka ustálil, že medzi žalobkyňou a G. W. nevznikla žiadna zmluva o nadobudnutí spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, žalobkyňa nepreukázala existenciu zhodného prejavu vôle žalobkyne a G. W. smerujúcu k založeniu podielového spoluvlastníctva, ani svoj úmysel v čase začatia stavby tzv. nového rodinného domu stať sa jeho podielovou spoluvlastníčkou a ani svoj peňažný vklad. S prihliadnutím aj na uplynutú dobu od kúpy nehnuteľnosti v roku 2002 do podania žaloby v roku 2018, odvolací súd podotkol, že žalobkyňa nemala záujem otázku spoluvlastníctva resp. nadobudnutie vlastníctva vyriešiť. Žalobkyňa okrem tvrdenia o uzavretí dohody o nadobudnutí nehnuteľností do spoluvlastníctva ponúkla aj otázku výstavby nového rodinného domu, teda vytvorenie novej veci, t. j. nadobudnutie vlastníckeho práva k novovzniknutej veci doteraz nikomu nepatriacej. Súdna prax nevylučuje, aby osoba, ktorá financuje stavbu z vlastných prostriedkov, prípadne ju stavia z vlastného materiálu a podieľa sa na nej vlastnou prácou, sa stala vlastníkom stavby napriek tomu, že stavebné povolenie a kolaudačné rozhodnutie bolo vydané na meno inej osoby. Rozhodujúce je, či príslušná osoba spracovávala stavebný materiál s úmyslom vytvoriť novú vec spracovaním pre seba. Konkurenciu viacerých osôb, ktoré tvrdia, že sa podieľali na spracovaní veci s úmyslom vlastníť novú vec pre seba je potrebné riešiť v intenciách výkladu predovšetkým posúdením otázky, aký právny pomer existoval medzi týmito osobami a či a v akom smere sa prípadne dohodli na založení vlastníckych, či spoluvlastníckych vzťahov k stavbe (R 47/1964, rozhodnutie Najvyššieho súdu

ČSR sp zn. 22Cdo/349/2004 z 21. októbra 2004). V tejto súvislosti sa odvolací súd stotožnil s vysporiadaním sa s predmetom otázkou súdom prvej inštancie, ktorý skonštatoval, že pre vznik podielového spoluvlastníctva sa vyžaduje dohoda, ktorá smeruje k nadobudnutiu spoluvlastníckeho práva k veci a nie iba k spoločnému užívaniu veci. Vzťah medzi žalobkyňou a G. W. nemožno pomenovať ani ako vzťah medzi druhom a družkou, lebo žalobkyňa nadviazala vzťah s mužom, ktorý bol v manželstve a musela si byť vedomá všetkých dôsledkov s tým spojených, vrátane následkov na prípadné majetkové vzťahy medzi nimi. Ani samotná skutočnosť, ktorú súd prvej inštancie nepovažoval za preukázanú, že by sa žalobkyňa finančne podieľala na výstavbe nehnuteľnosti, ešte bez ďalšieho neznamená úmysel strán nadobudnúť vec do podielového spoluvlastníctva. Súd prvej inštancie zdôraznil, že z výpovede žalobkyne jednoznačne vyplynulo, že si bola vedomá skutočnosti o právnych zápisoch k nehnuteľnostiam evidovaným v katastri nehnuteľností, pričom úmysel G. W. o usporiadaní vecí v budúcnosti však už vzhľadom na jeho úmrtie nebolo možné zistiť. Následne súd prvej inštancie skonštatoval, že žalobkyňa v konaní nepreukázala dohodu uzavretú s G. W., že pri výstavbe nehnuteľnosti túto nadobudnú do podielového spoluvlastníctva, prípadne, že by mohla nadobudnúť spoluvlastnícky podiel vo výške 1 tak, ako sa domáhala v tomto spore. Naopak bolo preukázané, že už pri prvom nadobudnutí nehnuteľnosti bol úmysel G. W., aby uvedené nehnuteľnosti boli vo výlučnom vlastníctve jeho dcéry - žalovanej 1/, o čom svedčia aj ďalšie právne úkony a to nadobudnutie pozemkov prináležiacich k tejto nehnuteľnosti, prípadne nadobudnutie spoluvlastníckeho podielu na tomto pozemku žalovanou 1/. Napokon k obrane žalobkyne týkajúcej sa zabezpečenia stavebného materiálu, súd prvej inštancie uviedol, že otázka komu patril resp. nakúpil stavebný materiál je právne bezvýznamná. Z hľadiska nadobudnutia vlastníctva k stavbe nie je rozhodujúce, z akého materiálu stavebník stavia. Pokiaľ stavebník použije cudzí materiál, nestáva sa vlastníkom materiálu bez ďalšieho vlastníkom, či spoluvlastníkom takejto stavby len tým, že na stavbu by bol použitý či už úplne alebo z časti jeho materiál (rozsudok Najvyššieho súdu ČSR sp. zn. 3Cz/14/73).

22.2. Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia uvedené v bodoch 8, 11 až 16, v spojení s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie v celom jeho kontexte, lebo z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), spĺňa náležitosti odôvodnenia vyplývajúce z ustanovení § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, lebo zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

23. Z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu vyplýva, že prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci v zásade nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP (R 24/2017). Do úvahy preto neprichádza ani relevantnosť námietky, že odvolací súd nedostatočným odôvodnením rozhodnutia dovolateľke znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06). Odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizovateľné základné právo strany sporu na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

24. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Neznamená ani právo na to, aby bol účastník

konania úspešný, teda, aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010). Je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

25. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva stabilne judikuje, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, zároveň však nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Španielsku z 29. apríla 1993; m. m. II. ÚS 410/06, I. ÚS 736/2016).

26. K namietanému hodnoteniu dôkazu súdmi nižších inštancií dovolací súd uvádza, že nesúhlas dovolateľky s procesným postupom odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie s hodnotením dôkazov nemožno považovať za porušenie jej procesných práv. Zásada voľného hodnotenia dôkazov vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov CSP v spojení s § 191 CSP, vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 46 ústavy) a znamená, že záver, ktorý sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu však neznamená ľubovoľnosť, lebo hodnotiacia úvaha musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a pod.

27. Hodnotiacia úvaha súdov v danom prípade zodpovedá zásadám formálnej logiky, vychádza zo zisteného skutkového stavu veci a z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov a právnym posúdením. V preskúmvanej veci pri hodnotení svedeckej výpovede (dcéry žalobkyne) súd prvej inštancie zhodnotil tento dôkaz ako menej vierohodný s prihliadnutím na blízky príbuzenský vzťah žalobkyne a svedkyne G.. O. B., pričom odvolací súd zdôraznil, že tento dôkaz bol hodnotený v spojitosti s inými dôkazmi vykonanými v konaní, preto nepovažoval uplatnenú námietku za relevantnú. K tomu dovolací súd uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP), v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižších inštancií, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania, vrátane nesprávneho vyhodnotenia niektorého dôkazu. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k

vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP; v preskúmvanej veci však dovolací súd takúto vadu nezistil.

28. K uvedenej námietke týkajúcej sa neposúdenia existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP na rozhodnutie o trovách konania odvolacím súdom, dovolací súd uvádza, že zo spisového materiálu v preskúmvanej veci nepochybne vyplýva, že dovolateľka v súvislosti s rozhodovaním súdu o trovách konania, v priebehu konania na súde prvej inštancie, a ani v odvolacom konaní nenavrhol resp. ani nepožiadala na rozhodnutie o trovách konania aplikovať § 257 CSP. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP), aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí uložiť neúspešnej strane sporu povinnosť nahradiť trovy konania vzniknuté úspešnej strane, resp. nemusí strane, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinením uložiť, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa rovnako ako výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani príkladmo a výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu.

28.1. V zmysle ustálenej judikatúry (napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/17/2009, 5Cdo/67/2010, či 3MCdo/46/2012), ustanovenie § 257 CSP nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie, ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliaďnúť. Každé rozhodnutie súdu, ktorým sporovej strane neprizná náhradu trov konania, musí byť zo svojej podstaty výnimočným rozhodnutím, prijatým na základe riadneho zváženia všetkých relevantných okolností konkrétneho prípadu a na základe prísne reštriktívneho výkladu § 257 CSP a v ňom obsiahnutej formulácie „existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa“. Uvedené ustanovenie preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliaďnúť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Pri posudzovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa súd prihliaďa na majetkové, sociálne, osobné, zárobkové a iné pomery všetkých strán sporu a všima si aj okolnosti, ktoré viedli strany k uplatneniu nároku na súde, a ich postoj v konaní. K dôvodom hodným osobitného zreteľa teda môže dôjsť vo vzťahu k určitým druhom konania alebo k určitej procesnej situácii, a teda tento dôvod je daný charakterom tohto konania alebo charakterom procesnej situácie. Zároveň je potrebné prihliaďať aj na okolnosti, ktoré viedli strany k uplatneniu nároku na súde a ich postoj v konaní (R 24/1964).

28.2. V preskúmvanej veci súdy nižších inštancií na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania neaplikovali ustanovenie § 257 CSP, lebo len tvrdený neúspech žalobkyne v spore ňou vnímaný ako nespravodlivý nepredstavuje dôvod hodný osobitného zreteľa, na ktorý by bolo možné prihliaďať v zmysle § 257 CSP. Aplikácia § 257 CSP neslúži na zmierňovanie alebo odstraňovanie majetkových rozdielov medzi stranami, slúži na dosiahnutie spravodlivosti pre strany sporu, pokiaľ ide o vedenie súdneho konania a jeho výsledok. Hranice sudcovskej úvahy sú však dané účelom právnej náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie pripúšťa len ako výnimku.

29. Na základe uvedených dôvodov dovolací súd dospel teda k záveru, že z procesného postupu súdov nižších inštancií nevyplýva, že by konanie bolo zaťažené vadou zmätočnosti, ktorá by mala mať za následok porušenie procesných práv dovolateľky v takej intenzite, že by bolo možné konštatovať porušenie jej práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP, preto prípustnosť a ani dôvodnosť dovolania z tohto dôvodu nie je daná.

30. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (IV. ÚS 15/2021, I. ÚS 336/2019) posudzujúce dovolanie v súlade s § 124 CSP v spojení s čl. 11 ods. 1 až 3 Základných princípov CSP, dovolací súd dospel k záveru dovolateľka namietala, že súdy mali skúmať a vysvetliť nemožnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k novovzniknutej veci, a to vytvorením veci stavebníkmi bez dohody o založení podielového spoluvlastníctva. Poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/227/2013, 3MCdo/4/2013, z ktorých relevantnú časť citovala. Trvala na tom, že sa na stavbe podieľala s vôľou ju v jednej polovici vlastniť. Stavbu spoločne s G. W. plánovala, investovala do nej, aktívne sa

zúčastňovala stavebných práv, stavbu starostlivosťou riadneho hospodára dlhoročne zhodnocovala.

31. Podľa § 421 ods.1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

32. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

33. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

34. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Tento dôvod prípustnosti sa viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

35. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou odvolacieho súdu“. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“ (R 83/2018).

36. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).

37. V preskúmvanej veci pri posudzovaní prípustnosti dovolaní napadnutého rozhodnutia v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, v kontexte vymedzeného dovolacieho dôvodu uvedeného v bode 8, v súlade s náležitosťami vymedzenia v zmysle § 431 až § 435 CSP, dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné, preto následne posudzoval dôvodnosť nastolených právnych otázok.

38. Z okolností preskúmanej veci z ustáleného skutkového stavu vyplýva, že žalobkyňa od roku 1981 udržiavala mimomanželský vzťah s otcom žalovanej 1/ (G. W.) pochádzajúcej z manželstva, aj žalovaného 2/ narodeného za trvanie vzťahu so žalobkyňou i za trvania manželstva, ktoré zaniklo až smrťou manželky D.. D. W. (2012). G. W. postupne v rokoch 2003, 2008 a 2013 inicioval kúpu sporných nehnuteľností nadobudnutých do vlastníctva žalovanej 1/. Po smrti G. W. v roku 2018 žalobkyňa požiadala žalovanú 1/ o predaj nehnuteľností v jej vlastníctve, ktorá s tým súhlasila, avšak z dôvodu nezhody na kúpnej cene, k uzavretiu kúpnej zmluvy následne nedošlo. Argumentácia žalobkyne v spore spočívala v tvrdení o existencii dohody s G. W. o vzniku podielového spoluvlastníctva k vybudovanému novému domu na základoch starého domu a na pozemkoch vedených v katastri nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovanej 1/. V dôsledku tejto dohody žalobkyňa tvrdila, že investovala do nehnuteľnosti svoje finančné prostriedky, čas i vlastnú prácu. V priebehu konania na súde prvej inštancie (v rámci záverečnej reči) navrhla posúdiť existenciu vzniku podielového spoluvlastníctva spoločnou činnosťou viacerých osôb, aj bez explicitnej dohody o podielovom spoluvlastníctve. Stavebné povolenie, ani kolaudačné rozhodnutie nebolo žiadané a ani vydané, preto nový dom de iure neexistuje; v katastri nehnuteľností je zapísaný pôvodný dom a príslahlé pozemky vo vlastníctve žalovanej 1/.

39. Podľa § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpnu, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom.

40. Podľa § 136 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka vec môže byť v spoluvlastníctve viacerých vlastníkov. Spoluvlastníctvo je podielové, bezpodielové. Bezpodielové spoluvlastníctvo môže vzniknúť len medzi manželmi.

41. Občiansky zákonník neustanovuje žiadne osobitné vymedzenie spôsobu nadobúdania spoločných vecí spoluvlastníkmi. To znamená, že sa v tejto súvislosti použije predovšetkým všeobecný režim vyplývajúci z § 132, zohľadňujúc špecifiká spoluvlastníctva ako takého. Pri nadobudnutí vlastníctva k novovytvorenej veci treba za jej vlastníka považovať toho, kto ju vytvoril, ak zo zmluvy nevyplýva, že vec bola vytváraná od počiatku pre iného. Dohoda o založení spoluvlastníctva k novovytvorenej veci musí byť uzavretá medzi všetkými budúcimi spoluvlastníkmi pred začatím stavebnej činnosti, pričom z nej musí byť zrejmá nepochybná vôľa zhotoviť stavbu práve v režime podielového spoluvlastníctva. Pokiaľ čo i len jeden z týchto esenciálnych prvkov chýba, stavba nebude predmetom podielového spoluvlastníctva. Dohoda o založení podielového spoluvlastníctva k stavbe môže byť platne uzavretá v čase, ktorý časovo predchádza vzniku stavby ako veci, spôsobilej byť predmetom práv a povinností (Najvyšší súd Českej republiky R 44/1993).

42. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 3MCdo/4/2013 z 31. marca 2014, na ktorý dovolateľka poukázala, riešil otázku nadobudnutia vlastníctva novovytvorenej stavby a uviedol, že, „vlastníctvo novovytvorenej stavby nadobúda originálnym spôsobom ten, kto stavbu uskutočnil s úmyslom mať je pre seba. Nie je pritom rozhodujúce, kto bol uvedený ako stavebník v stavebnom alebo kolaudačnom rozhodnutí. Pre posúdenie vzniku podielového spoluvlastníctva k stavbe postavenej spoločnou činnosťou viacerých osôb je rozhodujúca dohoda uzavretá medzi nimi o založení spoluvlastníckych vzťahov (R 16/1983). Táto dohoda musí byť uzavretá pred dokončením stavby; nemusí byť písomná a nie je potrebné, aby sa v nej účastníci vopred dohodli o veľkosti spoluvlastníckych podielov. Pokiaľ stavbu uskutočňovalo viacero osôb, ktoré o vlastníctve k novej stavbe neuzatvorili žiadnu dohodu, pričom z okolností prípadu nie je zrejmé, že malo ísť o stavbu, ktorá bude iba vo vlastníctve niektorých z nich (t. j., že ostatné osoby zúčastňujúce sa na stavbe nemajú úmysel stavať pre seba a nadobudnúť výstavbou vlastníctvo stavby), nemožno bez ďalšieho vylúčiť, že spoluvlastníkmi stavby sa stali všetky osoby zúčastňujúce sa na spoločnej výstavbe. Sama skutočnosť, že sa stavebníci dohodli iba na „spoločnom užívaní“ alebo „spoločnom bývaní“ bez toho, aby sa ich dohoda výslovne týkala aj vlastníctva alebo spoluvlastníctva, ešte nevylučuje vznik spoluvlastníctva“.

43. Rovnako uvedená otázka bola riešená v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/227/2013 z 29.

apríla 2015, z ktorého odôvodnenia vyplýva, že „ustálenej judikatúre zodpovedá právny záver, v zmysle ktorého dohoda o založení spoluvlastníckych vzťahov k domu alebo k inej stavbe postavenej spoločnou činnosťou viacerých osôb nemusí byť písomná a nie je ani potrebné, aby sa v nej účastníci vopred dohodli o veľkosti spoluvlastníckych podielov, z jej obsahu musí byť zrejmé, že účastníci chceli založiť podielové spoluvlastníctvo k stavbe (R 16/1983, uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 300/08 z 18. októbra 2008). Spoluvlastníctvo k stavbe vzniknutej spoločnou činnosťou viacerých osôb môže vzniknúť aj v prípade, ak takéto osoby neuzavreli o vlastníctve k novej stavbe žiadnu dohodu. Je tomu tak preto, že vlastníctvo k novo zhotovenej veci nadobúda ten, kto stavbu uskutočnil s právne relevantne prejavým úmyslom mať ju pre seba (stavebník), pričom nie je rozhodujúce, komu bolo adresované rozhodnutie o stavebnom povolení. Ak stavbu vykonáva viac osôb, ktoré o vlastníctve k novej stavbe neuzavreli žiadnu dohodu, pričom z okolností veci nie je zrejmé, že malo ísť o stavbu vo vlastníctve len niektorých z týchto osôb, stavebníkmi sú všetky tieto osoby, ktoré sa stávajú podielovými spoluvlastníkmi stavby (porovnaj rozsudky Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22Cdo/1174/2001 z 5. novembra 2002, sp. zn. 22Cdo/2258/2007 z 25. júna 2007)“.

44. V danom prípade súdy nižších inšancií komplexne a správne posúdili skutkové okolnosti týkajúce sa vzťahu medzi žalobkyňou a zosnulým G. W., i napriek existencii jeho manželského zväzku so záverom, že sa nejednalo o vzťah druhu a družky, preto už pri prvotnej úvahe o nadobudnutí spoločnej nehnuteľnosti prípadnou kúpou si žalobkyňa musela byť vedomá, že bez ďalších právnych úkonov len bežnou kúpou nemôže s G. W. nadobudnúť spoločnú nehnuteľnosť, a to ani spoločnou výstavbou s prihliadnutím aj na žalobný návrh, ktorým sa domáhala určenia, že v druhej polovici došlo k vzniku vlastníckeho práva na strane G. W. spolu s manželkou v podiele 1/2 z titulu ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Ani samotná existencia vzťahu druhu a družky automaticky neznamená, že veci, ktoré osoby takto žijúce nadobudnú za trvania tohto zväzku do svojho vlastníctva, sa stávajú ich podielovým spoluvlastníctvom. Je len na vôli takých osôb, či veci, ktoré spoločne kúpia, chcú nadobudnúť do svojho podielového spoluvlastníctva (Ústavný súd Českej republiky sp. zn. I. ÚS 562/2005).

45. Pokiaľ dovolateľka mala vedomosť o tom, že nehnuteľnosť na základe kúpnej zmluvy z roku 2003 nadobudla žalovaná 1/, uvedené vylučuje jej tvrdenie o existencii dohody o podielovom spoluvlastníctve s G.P. W. k novovytvorenej veci. Pre vznik podielového spoluvlastníctva sa vyžaduje dohoda, ktorá smeruje práve k nadobudnutiu spoluvlastníckeho práva k veci, nie iba k spoločnému užívaniu veci. Z jej obsahu však musí byť nad všetky pochybnosti jasné, že účastníci podielové spoluvlastníctvo chceli založiť (napr. sp. zn. 4Cdo/93/99 zverejnené v časopise Zo súdnej praxe č.14/2000). Pokiaľ sa otec žalovanej 1/ rozhodol investovať finančné prostriedky v prospech dcéry pochádzajúcej z manželstva, zakúpením rodinného domu, či pozemkov nachádzajúcich sa v obci Z., uvedená okolnosť svedčí o jasne prejavenej vôli G. W. nadobudnúť predmetnú nehnuteľnosť v prospech žalovanej 1/ práve uvedeným spôsobom. Napokon aj ďalšie skutkové okolnosti týkajúce sa nadobudnutia pozemkov prináležiacich k spornej nehnuteľnosti, ako i nadobudnutie spoluvlastníckeho podielu na pozemku na základe ďalších právnych úkonov v prospech žalovanej 1/, potvrdzuje správnosť záveru súdov nižších inšancií o nepreukázaní existencie dohody o vzniku podielového spoluvlastníctva.

46. K (ne)možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k novovzniknutej veci a to vytvorením veci stavebníkmi bez dohody o založení podielového spoluvlastníctva, dovolací súd uvádza, že v preskúmvanej veci skutočnosť, že sa žalobkyňa spolu s G. W. dohodli len na „spoločnom užívaní“ novovytvorenej veci bez toho, aby sa dohodli o vlastníctve k stavbe v zmysle právnych záverov vyplývajúcich z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3MCdo/4/2013, 6Cdo/227/2013, nevylučuje vznik ich spoluvlastníctva. Vychádzajúc však z individuálnych skutkových okolností danej veci nebolo možné dospieť k záveru, že k nadobudnutiu vlastníckeho práva zhotovením veci spoločnou výstavbou došlo. V sporovom konaní je súd viazaný skutkovými tvrdeniami strán, na preukázanie ktorých je strana povinná uniesť bremeno tvrdenia. Nesplnenie povinnosti tvrdiť, resp. relevantne tvrdiť t. j. uviesť tvrdenia z hľadiska ich kvality pravdivé, úplné, podstatné a rozhodujúce, má pre stranu sporu procesnoprávnu sankciu, ktorá sa prejaví v meritornom rozhodnutí veci (§ 150 CSP). Pokiaľ odvolací súd v preskúmvanej veci komplexne posúdil existenciu relevantných okolností pre posúdenie vzniku

podielového spoluvlastníctva k novovytvorenej veci, správne dospel k záveru, že z vyjadrení strán, ani z listinných dôkazov nevyplýva, že by sa žalobkyňa spolu s G. W. mali dohodnúť na tom, že budú spoluvlastníkmi nehnuteľnosti. Žalobkyňa mala minimálne 16 rokov vedomosť o tom, že nehnuteľnosti nekupovala, nie je uvádzaná ani ako spoluvlastníčka pozemkov a rodinného domu. Mala vedomosť o tom, že jediným vlastníkom nehnuteľností je žalovaná 1/, pričom nikdy túto skutočnosť nerozporovala. Taktiež žalobkyňa nepreukázala, že by s G. W. komunikovali o vzniku spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. Zároveň nemožno prehliadnuť ani dobu, ktorá uplynula od kúpy nehnuteľnosti kúpnu zmluvou z 23. mája 2003 uzavretou medzi J. O. ako predávajúcim a U. W. ako kupujúcou do podania žaloby v roku 2018. Ak ide o vec zhotovenú spoločnou činnosťou, nie je rozhodujúce či a v akej miere sa ten ktorý subjekt podieľal na zhotovení veci (stavby), ale to, či sa osoby, ktoré vec zhotovili spoločnosťou činnosťou dohodli na tom, že vec bude v ich spoluvlastníctve.

47. S ohľadom na uvedené dovolací súd na záver konštatuje, že namietané neposúdenie nadobudnutia spoluvlastníckeho práva k novovzniknutej stavbe jej zhotovením, bolo posúdené odvolacím súdom vecne správne v súlade s ustálenou judikatúrou, preto napádaným rozhodnutím nedošlo k namietanému odklonu od ustálenej súdnej praxe. Uplatnený dovolací dôvod nie je dôvodný, preto dovolací súd dovolanie ako nedôvodné zamietol v súlade s § 448 CSP.

48. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania vo vzťahu medzi žalobkyňou a žalovanou 1/, dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovanej 1/ v dovolacom konaní, ktorej dovolací súd priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni v plnom rozsahu v súlade s § 255 ods. 1 CSP. Dovolací súd nevzhliadol existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa pre aplikáciu ustanovenia § 257 CSP.

49. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.